

Published on Газета «День» (<https://day.kyiv.ua>)

[Головна](#) > У Василя Триліса романси заспівали навіть чумаки

У Василя Триліса романси заспівали навіть чумаки

[Ванда Ковальська](#) ^[1]

6 червня, 2000 - 00:00

- [Твіт](#) ^[2]

^[3]

Свою місію — показати український романс в різних іпостасях (соло, дует, тріо та ще й хор!) — Василь Триліс виконав на «відмінно» на своєму творчому вечорі в Київському будинку вчителя. Допомогали в цьому музикантові — очолюваний ним хор «Чумаки» і блискучі виконавці: Надія Зяблюк, Ольга Богомолець, Ігор Жук, Олеся Чарівна, Леонід Сандуленко, тріо «Золоті ключі»...

— На тлі народних пісень український романс виглядає трішки смішним, «недоробленим», — розповідає Василь Герасимович. — Він пережив вплив з боку російського романсу і, хоч і значно менше, європейського. Невигідне враження про нього склалося тому, що, як правило, його прагнуть виконувати в естетиці російського романсу. А він вимагає іншої манери, близької до народної пісні. Це зовсім недавнє моє відкриття. Всерйоз я зацікавився цим жанром років із п'ять тому. І дійшов висновку, що романс — серйозна і важлива гілка української пісенної культури.

Не буду говорити про академічний романс, створений такими титанами, як Степовий, Лисенко, Лятошинський. Мене цікавить народна пісня і романс, який найбільше до неї тяжіє. Знайшов я й однодумців. Скажімо, Ольга Богомолець, у якої дуже яскрава лінія в співі — сучасна

українська авторська пісня. Однак вона не могла не перегукнутися з романсом, причому — популярним, народним: «Коли розлучаються двоє», «Де ти бродиш, моя доле», «Ставок заснув», «Така її доля» на слова Шевченка...

Почали ми підбирати програму і виявили, що є безліч романсів забутих або тих, де важко визначити жанр — романс це чи пісня? І є сучасні, написані після війни і в недавні роки. Ми знайшли кілька справжніх перлин. Серед них «Не питай» Володимира Чубинського, правнука Павла Платоновича Чубинського і зовсім свіжий романс Степана Щербака на слова Володимира Коломийця «Віолончель». Дуже вишукана музика.

Особливість українського романсу в тому, що він тяжіє до дуету, до виконання чоловічим і жіночим голосами. Коли до цих романсів ми залучили супровід класичного струнного квартету, виявилось, що й українська народна пісня, а тим більше український романс — це зовсім не якась провінція. Це прекрасна музична культура. Є в ній і салонний напрямок — «панський романс». Є романс сільський, близький до народної пісні. А є так званий наївний романс, як, наприклад, ще довоєнний: «В моєму саду айстри білі схилили голови в журбі, в моєму серці гаснуть сили, чужою стала я тобі». Простий зворушливий текст, нехитра мелодія. Та коли сьогодні виконуєш цей твір, публіка обурюється: «Здерли музику з російської «Гімнастерки»!» А якраз навпаки. Мабуть, тому, що в Україні цей романс було забуто, хтось із росіян позичив мелодію, і ми маємо популярну пісню «Вот кто-то с горочки спустился, наверно, милый мой идет». Завдяки новому тексту, вона знайшла характерну манеру виконання — занадто пристрасну. А первинний романс був стриманим. І за змістом, і за виконанням. Непомітним, але глибоким. Правильно прочитати його — вельми цікава робота. Мені хочеться повернути цю річ Україні. Взагалі, забутих романсів чимало. Дуже гарний «Ставок заснув». Музику до нього написав Пфайль, але я сам бачив принаймні три варіанти тексту. Автора ніде не вказано. Кожен виконавець вибирає слова на свій розсуд. Тим часом, якщо цей романс зробити як слід, це чаклунство.

Український романс не зосереджувався тільки на любовних переживаннях, на стосунках «він — вона», як російський, тема двох сердець достатньо відображена в українській народній пісні. Романсу, можна сказати, нічого було робити в цій сфері. Тому він багатожанровий: філософський, психологічний, пейзажний. Скажімо, хуторянський романс часто оспівує природу, ліричний стан душі, не обов'язково пов'язаний із коханням. Був і залишається популярним жанр стрілецького романсу. А чи можливий чумацький романс? Здавалося б, звичайно — ні. Вони про нього й поняття не мали. Але наш хор «Чумаки» так вплинув на поета Сергія Цушка, що він написав кілька віршів на чумацьку тему. А потім сів і склав мелодію. І назвав свій твір «Чумацька душа», яка тягне чумака в дорогу в пошуках щастя-долі. І водночас не дозволяє забути дім, де залишилася його частинка.

Коли я почав розбирати твір Цушка, зрозумів, що це справжній романс, за своєю мелодією, динамікою, ритмікою. Та й тема дуже характерна для українського романсу. Як, наприклад, «Де ти бродиш, моя доле, не докличусь я тебе»: глибинна драматургія, дивовижне «плетіння» голосів, текст. І теж не про любов.

То як же співати романс Цушка? Послухав я його в одному голосі. Не вистачає звучання. Ця річ тільки для такого розкішного, як у Гмирі, голосу... Та де його взяти? І тут промайнуло: а чому б не заспівати романс чоловічим хором? Цього начебто також не може бути, як і чумацького романсу. А от є! Бачте, які багатющі можливості в цього жанру.

Записала головного чумака, шанувальника і дослідника українського романсу Ванда КОВАЛЬСЬКА, «День»

Газета: №99, (2000) ^[4]

Рубрика: Тайм-аут ^[5]

- [Твіт](#) [2]

Source URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/taym-aut/u-vasilya-trilisa-romansi-zaspivali-navit-chumaki>

Links

[1] <https://day.kyiv.ua/uk/profile/vanda-kovalska-0>

[2] <https://twitter.com/share>

[3] https://day.kyiv.ua/sites/default/files/main/openpublish_article/20000606/499-6-3.jpg

[4] <https://day.kyiv.ua/uk/arhiv/no99-2000>

[5] <https://day.kyiv.ua/uk/article/taym-aut>